

DEBRECZEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KOZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki „függetlenségi párt” közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj:
Négy hasáboljott sorért 5 kr.
Nagyobb terjedelmű a többszöri
hirdetéseket alkalmanként a leg-
olcsóbb árértékű díjban fogadják.
Bélyegdíj minden külön bejelölés-
nél 30 kr.

„Nyitlér”-ben megjelenő közle-
mény minden példány 20 kr.

Hirdetéseket felvételek a kiadó-
hivatalban, KUTASI I. könyv-
nyomdájában, valamint ZICHER
MÁN H. könyv. iróházában is.

Név nélkül vagy bemenetelenül
beküldött kéziratok nem vétel-
nek figyelembe.
Kéziratok vissza nem
adatok.

**Maria-celli
YOMOR-CSEPPEK,**
hatású gyógyszer a gyomor min-
den bántalmait ellen,
s felülmúlhatatlan az
étvágyhiány, gyomor-
gyengeség, rossz szaga lehel-
let, szék, savanyú felbő-
ges, kolika, gyomorhurut, gyó-
morgás, hűgycsőgyulladás,
tulságos nyálkaképződés,
sárgaság, undor és hányás,
felfújás (ha az a gyomor-
bői ered), gyomorgörés
székürölés, a gyomornak
működésének elcsúszása, ital-
szedéltség, légszag, légszomj,
betegség, aranyeres bantalmak
ellen.

Egy üvegcse ára használat
szükségletével együtt 35 kr.

Pharm. Dr. Ritschneck E.,
Debrecen, Tamas utca 12. szám alatt,
ahol az orvosi nyelven minden
gyógyászati és kereskedelmi
szükségletre raktár nagyban
és kicsinyben
Brady Karoly,
nagykereskedő és gyógyszerárú
Kremzterben, Morvaországban.

**AUNSCHWEIG-HERZEGSÉGI
díj sorshuzás,**
biztosítva és engedélyezve a
használatra.
100,000 eredeti sorjegyből 50,000
nyeremény és egy jutalék. A nyereme-
nyek 10 millió 402,000 markara rug-
gyeremény 500,000 marka, külön 1
100,000 marka.
nyeremények 200,000, 100,000; 2 nye-
r. 100,000; 3 a 40,000; 6 a 30,000; 2
3 a 6000; 63 a 2000; 3 a 4000;
00; 313 a 2000; 623 a 1000; 948
20. s.d.

első osztály huzás 1883. július 12
történik, melyhez eredeti sor-jegyet
szükség van.
A díj fel negyed
kr. 4.95 kr. 2.50 kr.
beadásra meneti. A huzás megtörtén-
és a nyertesek listája azonnal közzé-
teszi Schmidt Selmár
és való-úriet Bratuschweg.

**AUNSCHWEIG-HERZEGSÉGI
díj sorshuzás,**
biztosítva és engedélyezve a
használatra.
100,000 eredeti sorjegyből 50,000
nyeremény és egy jutalék. A nyereme-
nyek 10 millió 402,000 markara rug-
gyeremény 500,000 marka, külön 1
100,000 marka.
nyeremények 200,000, 100,000; 2 nye-
r. 100,000; 3 a 40,000; 6 a 30,000; 2
3 a 6000; 63 a 2000; 3 a 4000;
00; 313 a 2000; 623 a 1000; 948
20. s.d.

első osztály huzás 1883. július 12
történik, melyhez eredeti sor-jegyet
szükség van.
A díj fel negyed
kr. 4.95 kr. 2.50 kr.
beadásra meneti. A huzás megtörtén-
és a nyertesek listája azonnal közzé-
teszi Schmidt Selmár
és való-úriet Bratuschweg.

**szombat és vasárnap
előadás!**
egled utca végén levő
SZINHÁZAMBAN
sok naponta megtartanak,
sokokra a n. e. közönséget
szívesen meghívom.
A pontban 8 órákor.
Ara: I-ső hely 80 kr. II-ik
II-ik hely 20 kr. — 10 éven
kék minden helyen, katonák
felé pedig III. helyen csak
és ünnepnapokon 2 elő-
u. m. I-ső 4 órákor d. u.,
nt rendszeren.
időben a katonazene mu-
é. közönséget.

Tisztelettel
Volpi János,
igazgató.

Előfizetési árak:
Helyben és postán küldve
Egy évre . . . . . 10 frt — kr.
Fél évre . . . . . 5 — —
Negyed évre . . . . . 2 — 50 —

Egyes szám 5 kr.

A lap szellemi részét illető min-
den közlemény főcíme, Vecsey-
kár földszint, a szerkesztőségbe
bérmentve küldendő.

Előfizethető helyben:
TELEGDI K. LAJOS és Ifj.
CSÁTHY KÁROLY könyv-
kereskedésében és a kiadóhiva-
talban KUTASI IMRE könyv-
nyomdájában a postahivatalok
utján.

Az eszlári pör.

(S-t) Az idegfeszítő tragoedia, mely a nyiregházi törvényszék előtt folyik, felvonásról-felvonásra mind jobban bonyolódik s már-már a vége a legkétségesebb.

Nem a törvényszéki határozatot értjük, mert végre is abban meg kell nyugodni mindenkinek, bármely irányban hozassék is, de a kihatását a társadalmi életre annak a szereplésnek, mely vád és védelem részéről már is egész vihart keltett országpszerte.

Ki látott valaha ahhoz hasonló jelenetet, hogy egy rémes vád tetejében a közbülső élők és hollottak nyugalmának megháborításával vádolja a vizsgálat intézőit? Ki hallott olyan gyanus, körmönfont, fülhaborító védelmet, melyet az öt ügyvéd elkövet, félreértésével a hivatásnak, a jognak? Ki tenné föl védelem részéről, hogy bezáratási indítványt tegyen becsületes emberek ellenében, mikor a vádlottak részéről azok »becsületét keresi? Rémes, jelenetről-jelenetre idegrázóbb esemény! Fokorbaesolja a társadalmi élet nyugodt felszínét, a szenvedélyeket és ebben nagy segítségére van a védelem. Sajnos, hogy jövőre ható munkát végez általa.

Mert ez az eset társadalmi kérdést képez, azt tagadni nem lehet. Nem olyan közönséges tárgyalás, melynél a védő zsebre-vágja a honorariumot s hazamegy aludni, itt működése — főleg ha az olyan tulajdolt alakban nyilvánul, mint az »ötök« társaságánál — vihart kelt, mely nehezen nyugszik el. Egy ország belbékéjét megháborítani pedig vétek, még ha fizetésért teszi is valaki.

Mi kívülről, távolról szemléljük a tragoedia folyamatát, csak halljuk, hogy zug benne a változások vihara, de e távoli szemléletnél is feltűnik az a csodálatos, odaadó buzgalom, mely a vád és védelem részéről összehangzón szenteltek az ügynek; az a kihívó, sértegető modor, melyet törvényszék és közönség, a közvélemény ellen alkalmaznak abban a tárgyalási teremben, az a hihetetlen Tamáskodás, mely csak a terhelő tanuk ellenében szinte tájékozó dühvel nyilvánul.

Végre is ezek a dolgok, teljesen eltekintve a vád alapos vagy alaptalan voltától, felingerlik a közvéleményt, mert rendes körülmények közt, higgadt, csendes és mérsékelt felügyelet, ellenőrzés, vád- és védelem részéről szintén eredményhez vezet, még pedig oly eredményhez, melyhez a gyanúsítás, bírálgatás szava nem fér és nem veri fel milliók társadalmát a nyugalomból.

Hullámszik, zug a közvélemény és méltán. Mert az igazságot látja megtámadva azon bizonyos szövetség által, a mely Nyiregházán elevenek és holtak felett, igazság és méltányosság ellenére elbizakodottsággal működik.

Nem keresünk vádlottakat halálra; nem is a mi feladatunk bünygyben kutatni és eredményt hirdetni, de az igazság, a gyakorlat, a tisztesség, a kedélyek megnyugtatója szempontjából viszont elvárni lehet, hogy vád és védelem ne lépjen túl működési körén, ne igyekezzenek egy bünygyes érök-erővel felekezeti elleni igazgatást csinálni magatartásával.

Mert azt csak könnyelműség teheti. Az eszlári zsinagóga titkáriát végre is azok felelősek, a kik ott imádkoztak (?) akkor tájban. Vádjok ők a vádló, védje a védő, a hogy hivatása hozza magával a tisztesség korlátai közt: ne vonja bele a külvilág szenvedélyeit erőszakolás, érthetetlen odaadás és sértegetés által.

Azt hisszük, hogy erre nincsenek fölkerve egy oldalról sem...

— A középiskoláról s azok tanáraiknak képzéséről szóló törvényjavaslat szentesítést nyerve, az már az 1883—4. tanév kezdetével életbe fog lépni. E czélból több irányú intézkedésekre lesz szükség, különösen a gimnáziumi tanterv tárgyában, a mennyiben épen a középiskolai törvény tárgyalása alkalmával mind a törvényhozás kebelében, mind a napi-és szakirodalomban agyálók merültek fel a jelenleg érvényben álló tanterv ellenében. A közoktatásügyi miniszter e czélból f. é. július hó 12 ére értekezletet hívott össze.

— A csángó magyar egyesület igazgató ságának úlesen emök bejelenté, hogy az első magy. gácsországi vasúttársulat beaküldötte a csángók beszállításáról járó összegről szóló számlát s kéri azt a m. kir. államvasutak főpénztárána! kiegyenlítését. E szerint a beszállítási díj 33,384 frt 37 krt tesz; lefizetett ebből 26,200 frt s így a még fenn levő követeles 7184 frt 37 kr. A számadás az ellenőrzési hivatal s a m. kir. államvasutak igazgatósága által felül levén vizsgálva, ezen összeg utalványoztatott. Bemutatta továbbá az elnök Somssich Pál levelet, melyben tudatja, hogy egészsége helyreállítása végett a fővárosból huzamosabb időre elutazott s kéri elnökársát, hogy ez idő alatt az elnöki teendőket ismert buzgóságával vezesse. Egyszerűsümd megküldötte a belügyminiszternek az egylet által benyújtott memorandumra érkezett leiratát. A belügyminiszter köszönettel vette az egylet felajánlását, melyben közreműködését felajánlotta; örömmel fogadta a csángók ideiglenes s végleges elhelyezése czéljából az egyesek és községek által tett ajánlatokat s kéri azokhoz hozzá a kormánybiztosát, hogy közölhesse a kormánybiztos s ez a működését megkezdhesse. Az aratási munkálatokra érkezett ajánlatok már Nagy György kormánybiztosnál közöltettek, de azért ezek is újból, valamint az eddig visszatartott cseled gyanút való elhelyezésre tett ajánlatok is fel fognak a belügyminiszterhez terjesztetni. Ezzel kapcsolatban a f. v. tanács átirata olvastatott fel, melyben tudatja, hogy több gyáro- a fővárosban hajlandó napszamosokul csángókat alkalmazni.

— A kholera Tegnap reggeli 8 óratól ma reggeli 8 óráig Danietben 122 ember, Mansurahban 32, Port-Saidban 3, Samanudban 4 és Sirbinben szintén 4 ember halt meg choleraiban.

— Chambord gróf betegségekben meg mindig nem állt be változás. Anyai azonban bizonyos, hogy a Becsben időző orléans hercegeket eddig nem akarta fogadni. A hercegek küldöttét, Harcourt grófot, nem is bocsátották Frohsdorfb a beteghez. A hercegek, ha Frohsdorfb mennek, nem fognak a grófi kastélyban lakni. Mindez azt mutatja, hogy az orléansok és a legitimisták közti viszony nem valami barátságos. Hír szerint, a gróf aligha fogja legitím trónutódlási jogait a párisi grófra átruházni. Nem valószínű, hogy don Karlos legidősebb fiát fogja jogai örökösnek ki nevezni. Vagyon örökösével unokaöccsét, Bardi gróft nevezte ki. Vegrendeletét, hír szerint, a pápához küldötte el.

A történelem tanítása a középtanodákban.

(II.) Igen szép és kiváló becsü, fejtegetést foglal magában a II. szakasz, melyben azt adja elő a szerző, hogy mit és mennyit kell tanítani? Kiindulási pontja az, hogy mit kinek k kell tanítani s erős lélektani indoklással vonja le a következtetést. Herbart és követőinek nézetét tartja nagyobbára a leghelyesebbnek s az I. osztályban a Bibliában található történelmi elbeszélések alapján kívánja a tanítást vezetni, ellenkezőleg a létező tanterveinkkel mely ezeket szerinte kimagyarázhatatlan közönyvőséggel teljesen elmulasztott. Kívánja, hogy a tanítás kronológiai rendben, olvasmányok alakjában, az anyanyelvi órákban eszközöltessek.

A II. III. osztályban a szerző szivesebben óhajtana a hazai történelmet taníttatni mint a római és a görögöket s fejtegetései után csatlakozunk nevezetű. A többi osztályok tananyagára nevez, helyesli a miniszteri tantervet csak is a tankönyv írök módosására nevez tesz néhány igen helyes, a tapasztalat által czelszerűknek és figyelembe veendőknek bizonyított megjegyzést.

A III. szakaszban a regressiv módszert elvetve, (helyesen) a progressiv iránynak hódol, a mi kétségtelen a viszonyoknak határozottan megfelelőbb az előbbinél. De e mellett kiterjeszkedik aztán arra, hogy a progressiv irányban, mely uton kell haladni? Azokat nem követi, a kik azt tartják, hogy nincs szükség vezérfonalra, s a növendéknek a tanár előadása után kell jegyzeteket készíteni. Ez már nem helyes, de nálunk ki is van mondva, hogy tankönyvet okvetlenül kell használni.

Birája és pedig nagyon alapos érvekkel bírálja a tankönyvek szerkesztésének módszerét, melynek nézeteket, melyeknek sokféleségéből, meg határozott eredményt nem mutatunk fel. Úgy látszik, a szerző a németeknél használatban levő „Hilfsbuch”-ok mintájára kíván viszonyainknak megfelelő segéd olvasó könyveket készíttetni, persze az első sorban jó vezérfonal bírása mellett. E szakasz különben a legszebb része a fizetnek s teljes pedagógiai apparátussal bíral és ervel, meg pedig ritka szerencsével és kiváló tapintattal. — Csak egyet kívánok mégis megjegyezni. Midőn a szerző előadja a követendő rendszert, azt hiszi, sőt úgy veszem észre, meggyőződése is, hogy fokról-fokra emelkedve, a növendékek értelmi képessége oly magas színvonalra emelkedik, hogy a VIII. osztályban a hazai történelmet oly szellemben lehet tanítani, a mint azt követelik, t. i. szigorú kritikával kísérve a források és lehető bőven ismertve a forrásokra támaszkodó irodalmi munkákat.

Nincs ellenvetésem a szerző azon nézete ellen, hogy az általa előadott rendszer mellett, a növendékek szellemi képessége igen magas színvonalra fog emelkedni; nem kételem sem: hogy a történelem tanítása terén ne vezetes eredményt lehet majd elérni, de tagadom először azt, hogy a VIII-ik osztályba elérhető lenne a minisztriális tanterv követelése. Tagadom erős meggyőződésből. Nincs arra eset, hogy mi ilyesmit produkáljunk. Lehetetlenség az! Hisz ez már a szakpályán azoknak való, a kik ép e tárgyból tanárok fognak lenni. De minek ezt egy leendő technikus, bányász, erdőszőlő, orvos, követelni? Meg ha követeljük is, teljesíthető-e? En azt hiszem, hogy ez csak mérő szenvedés a külföld előtt, melyet a való megczáfol. En nem merem magamat abban a reményben ringatni, hogy mi, bármely rendszer mellett is a VIII. osztály növendékénél ily eredményt érjünk el. Nemszak azért, mert nem hiszem, hogy a kívánt módszer szerinti nagyszámu segéd-könyvek elkészüljenek, de azért is, mert nincs rá idő, és mert ha a történelem érdekében ezt az irányt követjük és ezt követjük más tárgyaknál is, akkor a VIII. osztály növendék lehetetlenségesebb 1-2 tagjából növelünk a kadémiái tagot (olyan bimbózó felet) a többi pedig tönkre tesszük. Mert ily óriási munkát, összeköve az érettségi vizsgával, nem követelhetünk 16—17,—18 éves ifjuktól. — Szeretném ha nem zohisztikus okoskodással, de tényekkel czáfola meg nem a jelen, de a jövő. Középkorunkban nem tudósokat kell nevelni, csak képezitni a felsőbb oktatásra!

Végül még egyet Fazekas tanár igen helyesen, a központi tanároktól várja (mint a miniszteri utasításban említté van) hogy elfogják készíteni a leghelyesebb rendszer választása érdekében szükséges segéd könyveket. Mikor készülhetnek el ezek? Mi lesz addig?...

És most még egy szót. Fazekas tanár e tárgy érdekében ujjj o l a g megteette a lépést arra nézve, hogy tisztába jöjjünk a leghelyesebb tanítási elvekkel. Kívánja ő is, hogy kezdeményező legyen a leghelyesebb irány megállapítására. Szóljanak hát hozzá a szaktanárok. Vannak elegend. Részünkről figyelemmel fogjuk kísérni a netaláni hozzászólásokat, fentartva a szerencsét magamnak akkor is hozzá szólhatni ez ügyhöz, a mikor nem csak így fehéletesen formán, de más kép is kész vagyok néhány szerény nezt napvilágra hozására.

Legutóljára Fazekas Sándornak mondok a nyilvánosság előtt köszönetet, szép munkájáért. Kívánom, haladjon ez uton tovább. Protestáns tanferőnk sorában díszes hely fog reá várakozni! (Szt.)

A kholera.

Ha azon hír, mely szerint a kholera Málta szigetén kiütött, megvalósul, akkor bizonyára meg fognak kettőztetni Európászerte az elővigyázati intézkedések s a vesztegzárak a kikötőkben szigorítottak. Az angol parlament mindket hazában erre vonatkozólag nyilatkozatok történtek, melyekre — úgy látszik — az e részben a francia sajtó által Anglia el en hangzottatott vádak adtak okot. Az angol kormányfőnek mosakodnak; pedig világos, hogy az angol elégtelen intézkedések okozták a baj tovább fejlődését, és azt, hogy a kholera most már Európát fenyegeti. A vész május elején ütött ki; de az angol hatóságok semmiféle vesztegzári intézkedést sem tettek, hogy az ongl kereskedelmet ne korlátozzák. Különben az angol lapog most is azt hangoztatják, hogy Európa oly egészségtűz intézkedésekkel bír, hogy itt a kholera csak igen csekély yusztításokat tehet. (Magyarországon más, sokkal szomorubb tapasztalataink vannak!) A mi a ragály fészekét, Damietát illeti, arról, Times a következő rajzot közli: Damietta felyése nagyon egészségtelen. A várost egy árok metszi át, melynek poshadt vizéből a benszü-

löttek isznak. — Közéleben merültek fel az első körösetek s a ragály gyorsan harapódzott innen tovább. Nagy mennyisége van itt fölhalmozva a rothadt állati maradványoknak s beteg marhák husának, melyet olesón árulnak a lakosságnak. A ragály kitörése előtti napokon rendkívül nagy volt a hőség. Fokozta a helyzet komolyságát azon körülmény, hogy épen most kezdődik a bójtóles hónapja, a Ramazan. A bójt pedig előmozdítja a betegeség. Ily körülmények közt megengedi a Korán, hogy a bójtóles későbbre tetessék át s mindent meg kellene kísérteni, hogy a bójt alól való általános felmentés történjen. Mansurahból Alexandriába érkezett maganlevelek szomorú képét adják a kholera-betegek kezelése körül nagy hanyagságnak. Az orvosok nem is nyulnak hozzájuk, beerik a kholeraeset konstatálásával s veszni engedik a szerencsétleneket. A kórházi orvos azt jelenti, hogy nincsenek segédei, sőt még gyógyszerek sem állnak rendelkezésére. Az egyiptomi budgetben nagy összegekkel szerepel az orvosi szolgálat, de mint mindenütt, a hol nem volt alkalmazva az európai ellenőrzés, elcsenték a megszavazott összegeket s az orvosok teuleg oly nyomoruságban díjazvák, hogy valamine való orvos nem is vállalkozik a szolgálatra.

A „Köln. Ztg.” írja: „Ha az angol hajók a cholera! Egyiptomból behurcolnák Konstantinápolyba, a vész Törökországból elterjedhetne Szerbiára, Magyarországra és Ausztriába. A legutolsó cholera, mely Oroszországból jött hozzánk, Magyarországon 300,000 ember életébe került. Tisza Kálmán miniszterelnök tehát a külügyi hivataltól azt követelte, hogy diplomatiánk ez ügyben fejtsen ki oly erlyt, mintha nagy conflictusról van szó; szerződésekre hivatkozhatik; szót emelhet a népek jogai és érdekei nevében. Mikor a pestis Oroszországon kitört Európa képes volt nyomást gyakorolni az orosz kormányra; a hatalmak biztosokat küldtek, a kik jelentéseket tettek és felügyeletet gyakoroltak és Oroszország segélyével a veszély el is hárítottatott. Hír szerint most Angolországra hasonló nyomást akarnak gyakorolni; a veszély első sorban Törökországot, aztán pedig Szerbiát és Ausztria-Magyarországot fenyegeti. Azért, hogy angol kereskedők megzavadjonak, nem szabad százezrek életét veszélybe dönteni. Egy millió emberélet mégis csak felel egy millió gyapjuszákkal. Kormányunk tehát azt követeli, hogy a Konstantinápolyban székelő európai egészségügyi bizottság vegye kezébe az ügyet. Angolországnak is van ugyan ott szavazata, de ez a hatóság ne törődjék az angolok ellenszégülésével, hanem lépjen fel erelyesen. Ha a porta nem meri megtenni, az európai egészségügyi bizottság megteheti, hogy az angol hajókkal esetleg mint gyanusokkal bánik el.”

Apróságok.

E ö t v ö s Károly lezártni kéri az eszlári kath. papot, meg a bírót, a kiknek egyéb bünök nincs, minthogy Eszláron laknak, ott, honnan tanuk is szerepelnek a bünygyben.
Hát E ö t v ö s Károly miért érintkezik a vádlottakkal Nyiregházán? ...
Csak talán nem azért, hogy b e t a n i t s a öket?
*
V á m o s i Julis azt vallja a multkor, hogy látta Esztert delután. Öt ügyvéd tiz szeme ragyog fele.
— Hamis tehát a vád.
Vámosi Julit furdalja a lelkiismeret, öt nap mulva jelentkeznai akar, hogy 200 frittal vették meg vallomását, de a lelken nem tudja elviselni, hogy hazugságot mondott.
— Hamis tanu. (T. i. most, nem a multkor.) Le kell zárni!
*
Móricz vak, s z i n v a k. Eötvös, Fridés Heumann esküt merne rá tenni.
Tavaly Baryt mondták inquizitornak. Az ördög sem hallgatott rá. Aztán Móricz vallomására azt állították, hogy betanulta Másnap Móricz, előtte soha nem említett, gombamódrú szaporodó kérdéseken megczenzálta a ...
v é d ö k e t.
Ej, ez sem használ.
— Móricz színvaksághban szenved.
Móriczot meg fogják vizsgálni s lehet, hogy rámondják az igent azok a doktor urak, kik a keresztvizet csak hírből ismerik.
D e a s z i n v a k c s a k s z i n e k e t z a v a r h a t ö s s z e; s á r g á t p i r o s s a l, k é k e t z ö l d d e l.
A k é s c s a k k é s é s a n y a k l e v á g á s s z i n v a k n a k i s c s a k — v é r v é t e l.
Arra pedig Eötvös sem tud kadenciát mondani!
—st.—

A tiszai-eszlári ügy.

Tizenharmadik nap.

Nyiregyháza, jul. 5-én.

Seyfert közzvaldó kezd némi érzelmet mutatni a reá ruházott feladatok iránt, tesz néha- néha egy-egy kérdést a vádlottak s tanúk el- lenében s gyöngye vitába elegyedik egy-egy alakiaság felett a védőügyvédekkel. Az odium most már az Eötvös Károly részén van, ki néha-néha csakugyan qualificaltanul visel- kedik.

Tegnap annyira elfeledkezett magáról, hogy midőn az elnök — már a közönség tá- voztával — a Debreczeni és Lánzi tanúk meghitteltetésére s új tanúk megidezésére vo- ratkozó határozatot kijelentette, ő formális dühbe jött s olvasvalamit mondott az elnöknek, hogy itt a tanúk a föld alól bujnak elő s azért hordja őket össze, mert — ugymond — „szor- ul a kapcza.“ Ugyanekkor Scharf Jó- zsef vádlott, ki igen szivélyes viszonyban lát- szik lenni Eötvös ural, oda lépett hozzá s azt jelentette, hogy Lánzi József rokona Farkas Gábor t-eszlári köz- ségi bírónak. Ezért mondta Eötvös kimenet el szavakat:

— Ha én az elnöknek vagyok, akkor Farkas Gábor és a t-eszlári pap régen le vannak tartóztatva!

A publikumban viszont azt szótkált mon- dani Eötvösről, hogy „ha én az elnök- nek volnék, Eötvöstől rég el- voutam volna a szót!“

Mert Eötvös az, a ki a védelmet úgy fogja fel, hogy kérdéseivel feleleteket ad a vádlottak szájába, rágalmazza és sárral dobálja a magyar igazságszolgáltatást, s kivált ez utóbbit oly nagy kedvteliséssel üzi, hogy ma is szorul-szóra kétszer iratta le Vogel szentelen hazudásait a magyar kivallatásról.

Mondhatná valaki, hogy a védő elvgre is köteles minden követ megmozgatni véden- czeknek érdekében.

Azonban egy Eötvös Károly szerintünk más nézőpont alá jön. Eötvös pártvezér volt. Van legalább 100 ügylő Magyarországon, a ki a saktereket hasonló elmével s talán ke- vesebb tulhajtással tudta volna védeni s így Eötvös nem azért áldozta fel magát e gyűlö- letes ügyért, mert a sakterek teljesen reá voltak szorulva, de bizony csakis a pénzösze- gegért. Neki tehát többet ért ezen pénz egy pártvezér nyumbusánál és népszerűségénél, s nem törődött azzal, hogy ha a pártvezér né- pszerületen ügyet véd, a párt népszerűségét is veszélyezteti.

De Eötvös Károly vesztett egyebet is. Elvesztette függetlenségét, mert az tud- valevő, hogy az általa képviselt ügy fagarast sem érne a kormány oltalma és segédleme nélkül.

Elvesztitene egyebet is, ha őt oly ke- resztkérdésekbe állítván, mint ő és társai áll- itták Matejt és Scharf Mórict, csak a kö- vetkező kérdésekre is kellene felelnie: 1) Mi- csoda forrásból merítették a t- eszlári szegény ördögök véd- őinek dushonoráriumait? 2) Ki nyilatkozattatta ki egy nagyon előkelő pestilap szerkesztősé- gében, adatai hullafeltalalása előtt a következőket: „sem mi bajuk sem lesz a zsidóknak, mert oda dobunk egy hullát és ezzel vége! 3) Kik bérlelték fel azokat a tanúkat, a kiknek roszhisze- musége kétséget nem szenvedé- sat. sat. sat.

Bizony mondom, hogy Eötvös Károlynak a zsidókérdésben folytatott egész szereplése nagy veszteségünk, nekünk függetlenségeink! Csak nem rég hallottam, hogy Horváth Gyula a kormánypart egyik jobb embere azt a jó

trefát mondta, hogy a t-eszlári eset- nek máris van egy nagy hatása! az t. i. hogy eddig a miniszterek köszönték először Falknak, most meg Falk Miksa köszön- először a minisztereknek.“

Es most már Eötvös Károlynak is ugyan nagyot kellend köszönnie a minisztereknek, ugyan nagy számlát kell benyújtania azoknak, a kik megfogadták, mert eddigi népszerűsége, politikai hitele és a pártban elfoglalt talapzata végképen és menthetetlenül elvesztett.

Ezt tessék eszében tartani, mikor a nyir- egyházi törvényterem sorompóján belül ideges- kedik? mindenképen azon van, hogy kravallt provokáljon ha ki nem lehet, hát idebeun — csak is a magyar igazságszolgáltatás egy fel- adatának lehetetlenné tételére. A mit ide le- irtunk, azt nem találtuk ki, az közvélemény.

A mai tárgyaláson egy társalgóban meg- beszélték a Mörice vallomásait. „Egész kis szörnyetegek!“ szölt Mörice egy híres hit- sorsosa.

— Nem az, szölte egy ott levő mágus; sőt ellenkezőleg! Én azt hiszem, hogy az apja is ott volt a rituális gyilkosságnál s ő épen az apját mentendő — ezt az egyet elhallgatja, a többiben igazat mond.

Mem épen lehetetlen! Iszonyú hőség volt, s mialatt Vogel Amsel iszonyuakat hazudott arról a viznyiségről, melyet egy-egy kupicza pálinka kísérteben öntött volna bele Vay Gyurka csendbiztos, — a jelenvolt izzádk nagyközség epedve várta, hogy bár jönne Vay Gyurka a maga friss viz torturájával!...

Elnök a tárgyalás folytatását elrendelven, következők Vogel Amsel kihallgatása.

Vogel bár tud magyarul meglehetősen beszélni, nemetül vall, mert ezen a nyelven könnyebben és szabatosabban fejezheti ki magát. Allítja, hogy megbízottak a faszállítás- ban, máj. 30-án indult el, jun. 2-án Remetéről tovább ment, Váriban öt napot töltött, Badaló mellett éjszákolt, szombaton éjfel a na- ményi hidnál voltak, hetfőtől a másik pénté- kig vesztegelték Eszeny alatt, szerdán voltak Tokajban. Ismerte Smilovicot, különféle hely- len találkoztak régi idő óta. Eszeny alatt látta Smilovicot elhaladni egy vasárnapon; ő a parton volt, Jankel a tutajost, így kiabáltak egymásnak.

Smilovics szembe mondja szakadozott hangon Vogelnek, hogy ő megbízást kapott a hullaszállításra Vogelől, s így megerősítet- ték a vizsgáló bíró előtt tett vallomásait.

Vogel: befogatása után csak 2-3 órát töltött a börtönben, s azonnal kivitték Esz- lárra. A vizsgálóbíró előtt is tagadta, hogy ki- kötöt: volna Kerescsényen. Smilovics elbeszélte neki, hogy megbízást kapott töle Kerescsény- ben. A vizsgálóbíró felpofozta, midőn ezt ta- gadá; viz Kállay nevű házában vallottak, Karancsina a kertben járkáltak, ez azt be- szélte neki, hogy mindig csak az igazság be- mondását kívánják tőle. Smilovics mondta neki, hogy 80 ftért vállalta el a hullaszállításat Esz- lárrig. Vay csendbiztos azt mondta neki, hogy meghatalmazása van a törvényszéktől őt ütni, ha az igazat nem vallja. Adtak neki rendez- ivo és keserü vizet 3-4 pohárral, mire kis pohárban szilvaüriumot is kapott.

Részletesen elbeszéli aztán a betanított sakternóta melódija szerint, hogy az ellene felhozott vádak nem igazak. Smilovics — a Vogel állítása szerint — nem tudta neki meg- mondani, hogy melyik nap voltak Kerescsen- ben? Csak akkor határozott meg napot, midőn a vizsgáló bíróval már beszélt.

Eötvös K. védőügyvéd: Irtó z- tató dolgok ezek, a mik nagy fel- tünést keltenek nemcsak ha-

zánkban, hanem külföldön is. Azért *) kéri az elnököt, gon- doskodjék, hogy ez a vallomás egész terjedelmében s szó szerint leírassék. Egyébiránt ő nem téri a védelem ré- szeről, hogy hites tolmács nélkül nem magya- rul, de nem tül tárgyaljanak.

Elnök: ha a gyorsíró jegyzet hiányos lenne, holnap kiigazítjuk.

Eötvös: a vizsgálói okiratokat, melyek- ben Vogel vádoltatik, kéri mind ez ügyiratok- hoz csatoltatni. Vádlo: a védők iránti szokott készségével az elnök rendelkezésére bocsátja az ügyiratokat.

Grosz Márton: azzal vádoltatik, hogy ő Smilovicsnak egy hullát adott át, elismeri azt, hogy Smilovics ezt neki már szembe mondta, de az hazugság volt: azt állítja, hogy Onody Géza képviselő csinálta ki azt, mikép ő is be- lekerüljön a játékba, mert bizonyos buzavá- sárláskor félreértés volt köztük. Kleint nem is ismerte. Bizonyosan ablakon át mutatták meg őket Smilovicsnak, hogy rájok valjon. Azt hiszi, hogy a vizsgáló bíró csak az Onody kedvéért tette volna meg, hogy Smilovics ál- tal őt is engedje gyanusítani.

Smilovics: felismerte, hogy a hullát ő adta neki, a vizsgáló bíró nem mondta, hogy Grosz volt a tettes, ezt Smilovics mondta a bírónak.

Grosz: azt sejtí, hogy Onody Géza kép- viselő a kihallgatásnál ott valami mellekzo- bában lehetett s az sugalmazta a vizsgáló bíró.

Smilovics gondolomra mondta a vádat Groszra és Kleinra, mivel csak ők lehetek.

Klein Ignác: Nem tud semmit a hullá- tadáról Sz. Mártonban.

Smilovics: Szembe mondta neki a vizs- gálóbíró előtt s azt most is elismeri.

Klein: elbeszéli, hogy folyt le a vizs- gálat Eszláron. A vizsgálóbíró a zsidó istenét szidta. Tagadta akkor is a hullacsempészetet. Smilovics szembe mondta ugyan akkor a vá- dat, de ő akkor se ismerte el azt igaznak. A csendbiztos kinezta, pofon vágta, s elébe dik- tálta, hogy mit mondjon; ő pedig utána mon- ta, csak hogy ne kinezdék.

Elnök: de tanu nem igazolják, hogy másutt lehetett volna akkor. miut a kérdéses hullá átadásánál.

Klein: Mikor őket Smilovicsnal szembe- sítették, a gyanúsított kocsiba a bemondott két lovat, az övet és a Braun-et befogták, ő vele pedig hajtatni akarták, de ő nem tud s nem tette.

Mikor Nyiregyháza volt, nem szállott be sohase. Smilovicsnak ő is szembe mon- ta gazember, ha róla azt állítja. Panaszt sohase emelt kinezatása ellen, csak a Kozma főügyész látogatásakor. *)

Matej Petru: Bustyaházról indultak hus- vét keddjén, negy tutajjal, 15 emberrel, hosz- szabb időt töltöttek Bustyan, hol két nap vol- tak; pénteken váriban telepedtek meg 8-10 óráig, ekkor nap meg Tarkányba értek, hol vasárnap a faluban is voltak. Innen elindulva, Tokajba kikötöttek, szerdán értek oda, s csak pénteken reggel indultak el, Eszlár mellett az új Tiszaházra értek, ott a viz kicsiny volt, szombaton reggelig ott voltak, tanu öreg le- vén, nem jart sehova a többiek mentek, a hova tetszett nekik, de ő nem hagyta el a tutajt. Emlékszik, midőn Kerescsény alatt nap- pal eljöttek, mikor Tarkányba érkeznek, az este felé Herskő egy ismeretlen zsidóval be- szélt, de ő töle, több mint 100 ölyre voltak a zsidók, s őket alámóló ebredve látta.

Herskő: A zsidó fakeskedő, csak azt kérdem tőle, hogy van-e valami eladó?

*) Azért? Szerk. *) Megjegyezzük, hogy Verhovay Gyula ezuttal együtt volt ott Kozmával s tudja, hogy Klein valótlan mond. Szerk.

mégis csak nagyszerű dolog az, hogy midőn mindenfelé azt kiabálják, hogy lejárt már ré- gen a kiváltságok kora, mégis vannak embe- rek, a kik élveznek olyan jogokat, melyeknek gyakorlásáért, másoknak meg kell nyitni a pi- ros, vagy bizonytalan színű bugyellást, — míg a kiváltságosok elomutatóják a tisztelet- jegyet és — nem fizetnek!

Hanem azért jó lesz megjegyezni, hogy ennek a pottyának az elfogadása, nem több a barátság nál, melyet tisztességes uton nem csak szokásból, de a közönség er- dekében szolgálhat meg az azt élvezők.

No hát, menjünk a vizre! Ha a telen jégre engedjük magunkat csábítani, menjünk most a vizre.

A viz — azt mondják a becsületes filo- zofusok, — hogy a legjobb és legerősb ital. Igaz, hogy malmot is hajt, de az már szent igaz, hogy az arabölcsészet egyik leguagyobb korifeusa, határozottan elkarhoztaja s zini- telen nezetet, mert azt mondja, hogy a bor — minden.

Es elszámolva a számokkal, a viz ez egyszer csábítólag hat. Menjünk hát a vizre! Csolnakáztunk! Szandolinotunk; regat- táztunk!

— Mit? Debreczenben? Ilyet művelni? Az lehetetlenség!

— Mit? Lehetetlenség? Nincs lehetet- lenség!

Mentünk tehát a vizre. Ne vitassuk, van-e vagy nincs-e „lehetetlenség“, ez oly profán kérdés, hogy vitatása miatt meg- pórt indíthatnának ellenem „es zme“ elsajá- titás miatt, mert nincs — „lehetetle- n- ség.“

Tehát ne gondoljunk azzal, hogy a hir

Matej: Nem ismeri azt a zsidót. Mikor Dadánál kikötöttek szombaton, tanácskozást tartoztak a tutajosok, mivel nagy a viz s ugy- is vasárnap következett, hogy állapotjuk meg hosszabb ideig. Herskő elment a faluba palinkáért, ő pedig emni való beszerzése után láttak. 10 óra tájban ettek a tutajon; innen kimentek a partra kártyázni, nemsokára Csep- kovics tudatta velök, hogy egy holttest van a vízben; akkor csősz érkezett hozzájuk, annak elmondták a hirt, s ez elment előre, ők utánn indultak, megnézték, hogy férfi-e vagy nő? Meggyőződtek arról, hogy a kifogott hullá nőé volt, de nagy szag fejlődött ki abból, a szel pedig épen feljök futta a szagot, miért az- tán kimentek tutajaikra. Többet nem is tud e tárgyban.

A védő ügyvédek még sokáig vallatták, de bővebb felvilágosítást nem tudott adni. S elnök ennek kihallgatásával az ülést fél órára felfüggeszti.

Szünet után a tutajosok kihallgatása kö- vetkezett. Szanivecz meg Lelevér Jánossal a hullát, kifogta és eltemette. Előadása más- különben megegyezik a Matejével (és Herskő- kéval).

Szozvinecz kihallgatása a alatt a terem hátulsó részében egy robbanóborsó féle játé- kszerróbbant; a robbanás ne- hány perc múlva valamivel erő- sebben ismétlődött.

Elnök: A kínélazaj történt, hagyja el a termet!

Errefölkel Wolfmann Mór izraelita vallásu ügyvédjelölt sigyszó: „Nagyságos elnök ur, éntörténetesen léptem rá...“ Miután az elnök nem felelt s a teremőr közeledett Wolf- mann felé, ez távozott.

Egy hang a közönségből: A zsidók csinálnak rendetlenséget, hogy a tárgyalást zavarják! künn épen most vertek meg egy pa- rasztot!

Ezen kihölyhen jelentekelen esemény után Szitkó Mihály, akkor tutajos és Smilo- vics szolgája Katona hallgattatik ki. Lényeg- telenül vall. Ő az egyedüli eddig ki- hallgatott tanu, a ki az mondja hogy sohases hallotta híret Esz- ternek.

Elnök: Smilovics azt vallotta, hogy Szit- kóval jun. 10-én gyalog ment a kerecs nyi- révhez, de onnan visszaküldte.

Smilovics: Vállaltam, de nem voltam.

Barsi István semmi különöset nem vall. Együtt ment a Herskő tutajosaival. Midőn T. Dada és T. Lök közt kikötöttek, elment Lökre dohányért. Visszamenetbe azt kérdé egyik oláh: „Látott-e már halat?“ „Láttam hát“ felelt volna Barsi. „No hát ez ott nem hal, de asszony, a kit a Tisza hozott“, hang- zott az oláh válasza. Ezután két liter palin- káért, a hullát elátni segített s hallotta, a mint egy zsidó így szölt: Ha létre gyö- n az, a ki keresi a hullát, maga 500 forintot kap!“

A tárgyalást többi idejét be- tölti Seyffert közzvaldó által bemutatva a fogházfelügyelő azon jelentése mely szerint Do- mokos Julis, Smilovics fogoly- társa azt jelentette, hogy ő imfor- máltta Smilovicsot, hogy ha val- tomását visszavonja, semmiba- ja nem lesz. — E jelentés vizs- gálatilag fog elintéztetni. — Wiedermann izr. vallásu tokaji bol- tosnak szembe mondja Matej, hogy az 54 forintot átadta neki s hogy mily pénz nemekben adta át. Wiedermann tagadása s a

A »DEBRECZEN« TÁRCZÁJA.

A mi — Balatonunk.

Helyi tárcza.

A holt-idény eseményekben igen-igen sovány. De azért tikkaszté hőségben dus kö- ver napjait morzsoljuk mi szépen, kiknek nem jutott még az a szerenese sem, hogy a Te- legdy-féle sziklás furdó fatlan és füvetlen, de azért újdondászi stilsuban „paradisom“-nak mondható — tájában, s szegfü-szagu levegő- jében gyönyörködhesünk, kik meg s a k t e r t is csak fából láthatunk, azt is akkor, ha mint iroszerszám jön forgalomba a kereskede- sekben.

Pedig nem lenne ros az egy kis furdözés, vagy egy kis nyiregyházi levegő szívás, ezek után lehetne szép dolgokat írni, mert ma a furdói leveleknek s a t-eszlári ügynek van igen nagy kteleje. A többi írófele termé- kéket lehet makkot sütni, vagy eltenni a jövő tég- lre — aszalva.

Hát aztán az ilyen áldott napokon, midőn az ember hivatásánál fogva egész nap az ír- asztalnál görnyed, mikor kifárad a hir böngé- szésben és a ciklik írásban, az ollozásban, no meg a korektura cselekvésében, mit tegyen az ember?

A nagyérdőre menni — jó volna az igaz, de hát mindig csak a nagyérdő, már ő is idők- től fogva, egy kissé untató is talán! Pedig az a hir terjedt el, hogy a mi kedves Gyuri bácsink új horodt csapatoltott meg, a mely- ben jó volt a bor s horrendum dictu — az is fog maradni. A savanyu viz pedig — egyene- sen jött a forrás színhelyéről.

Hallatlan csábító hírek! De hát mért nincs megerterve a lövonatu vasut, hogy repíthetne az embert az elhatározó pillanatban, mert tudvalevő elv az, hogy a pillanatot be- hatarása alatt állunk mi gyarló emberek.

Es mert nincs lövonatu vasut és mert az omnibusz óránkent közlekedik és mert a fiáker tariffa meg mindig borsos, (pedig csak az ugorka salátá is, hogy ha borsos.) alkalmá nyílik a halandónak arról gondolkozni, hogy hol legyen színtere ama retentó pazarlásnak, melynek áldozata leend ama szomorú forint, melyet a kiadó irtól ep anyu id alatt siker- rült kivarázsolni, a mennyi teljesen elegendő arra, hogy megutálja az ember a penzt.

Végre is egy gyalog teendő kirandulás, oly helyre, hol jól és olcsón lehet mulatni, ellenál, hatatlanul kergeti az embert vegelha- tózasra és feltünik lelki szemei előtt a k i s k a s s a i korcsma képe, ott a czeleg- utcai temető mögött, melynek Thalia papjai és papnőiek emlékei cselekedtek meg a nép- szerűséget.

Tagadhatadlanul jó levegője van az utjá- nak. Ott azonban, akár csak a „Biká“-ban lennek, mert az árjegyek nincs ugyan nyom- tatott papírra bejegyezve, de a kretá oly szá- mot ír le, mely ama szomorú forint halála- nak ijjesztő gyorsasággal leendő bekövetkezé- sét biztosítja.

De mi m! Hiszen zsebben van egy „s z a b a d - j e g y “ kiálltva november 1-ig terjedő érvényességgel ama szabadalommal, hogy a vasut mögötti vizen, használhatok akármiféle jármüvet — i n g y e n !

I n g y e n ! Erre a szóra feldobog még a nem „revolver-zsornaliszt“ szive is. Mert hát valljuk be, a p o t y a nálunk kiváltság s

védők ke- Matejszi Tárgy

Nyiregy- saját tudósít- nap megvizs- szemelt s az- látta. — A- menni a m- Flegmann sz

A Licht- arató állap- berg gyógyít- elkövetése u- sebesült ne- Egy zsidó- ez időben- magavis- szatetsz- számito- kintik.

Nyiregy- saját tudósít- Scharf Móri- végbement- este 6 1/2-ig- vényszéki or- Józsa, a- Flegmann- ágyban néz- r uch Móri- által kiküld- gyeri Gé- tal várnagy- két szolgál- (Stern) Mik- néptömeg, a- konsága várt- gálat eredm- sanak eshető- szintén rögt- ricz jobb sze- dig egy kiáll- ben rövid- látó-képessé- Baruch és- pontnál k- tott be. M- optikai műs- lönbözőbb p- venőt m- mo da az- milyen kab- czot visel, u- hánál, Móri- hogy „az a- annyit- s z e m l e - 40 méterről- M: Nem fele- ve! I: Hát- nyökön, I: - konyokón!- Nagyon esz- „Megfog- — Végzé- — hogy dr- nyilvántá-

miert van ez- lött, melyek- bonyban- lapátot az- Az öre- lassan uszik- és három fé- r e z s e m g - Ugy lá- fajn sportot- kedvezék mu- urak viselik- tanítanak, de- szebb látvány- zónségnek.

Es aztá- tól. Helyette- szelid hold- melyeknek te- olyan bájos.

A szellő- fák közt; mo- vét a Balat- géden himbá- bölcsőjét. A- Egy pár euy- szeolvad es- néha közé- A „Sze- ülenk a „C- Acsádine ass- saival, bős- tápláljuk gy- európai béke- reungunk a je- Es ki o- tavat zölde- vezük, a Sz-

védők keresztkérdése dacára Matejszilárdan áll. Targyalás vége 3, 3-kor

Nyiregyháza, jul. 5. A „Debr. czen“ saját tudósítójától. Dr. Jozsa orvos tegnap megvizsgálta a kis Scharf Móricz szemeit s azokat teljesen épeknek találta. — A vizsgálat holnap fog végbemenni a még mindig betegeskedő dr. Flegmann szállásán.

A Lichtmann által összevissza vert arató állapota életveszélyes. Dr. Rosenberg gyógyítja. Lichtmann a merénylet elkövetése után gyorsan elhajtott. A sebesült neje ott sirdogál a piacon. — Egy zsidónak a fellázító szeszidőben igen veszedelmes magaviselete általános visszafordulást szült, mert ki számított kihívásnak tekintik.

A szemvizsgálat.

Nyiregyháza, jul. 6. (A „Debr. czen“ saját tudósítójának sürgönylevele.) A kis Scharf Móricz szemének megvizsgálása végbement tegnap délután 1/2 3 óráig, este 6 1/2-ig dr. Flegmann Jenő törvényszéki orvos lakásán. Jelen voltak dr. Józsa, a hirneves n.-kálló orvos, dr. Flegmann Jenő, ki betegeskedvén, ágyban nézte a vizsgálatot és dr. Baruch Mór kórházi főorvos, mint a törv. által kiküldött szakértők, továbbá Megyeri Géza törv. bír., Henter Antal várnagy, Pápai törv. aljegyző és két szolga. — Ide vetődött Székely (Stern) Miksa védőügyvéd is; künn nagy néptömeg, a házban pedig a háziur rokonsága várta a hosszas és bonyolult vizsgálat eredményét. A színvakság tenforgásának eshetősége rögtön elvetetett, hogy szintén rögtön megállapították, hogy Móricz jobb szeme teljesen ép, balszeme pedig egy kiállott betegségének következtében rövidlátóvá lett. A jobbszem látóképessége élénk vitát idézett elő Baruch és Józsa között, mely utóbbi e pontnál különvéleményt nyújtott be. Móricz nem csupán mindenféle optikai műszerrel vizsgáltatott, de a különbözőbb próbáknak tétetett ki. Negyvenöt méternyi távrolról megmondta az udvaron, hogy dr. Megyeri milyen kabátban van, rózsát és óraláncot visel, egy szintén megmondta a kályhánál, Mór. ez től jól messze álló Sternre, hogy „az a vörös ur, a ki engem annyit kizozott.“ Érdekes szemle alá fogta dr. Józsa 40 méterről. J. Hogy fekszem én most? M: Nem fekszik, csak féltérde van dőlve! I: Hát most? M: Jobb oldal, balkönyökön. I: Hát most? M: Baloldal, jobb könyökön! I: Hát most mit csinál? M: Nagyon csufol a szájával, vagy mást! — „Megfoghatlan látóképesség!“ — Végzé dr. Józsa a próbákat. Érdekes, hogy dr. Baruch rövidlátóknak nyilvánította Mór. vizsgálatát, mert hat gombunak

mondta egy hivatalosolga hét gombu kabátját, mert a hetediket a szolga nagyszakállal teljesen elfődte. A gyerek bátran állta ki a három óránál tovább tartó, gyöngítő szemlést és semmi frissítőt nem fogadott el. A védelemnek ismét értékes fegyvertől esett el.

Pénteken egy honvéd közkatona üveggel megmetsette bokáját. Nem vigyázott rá s három nap mulva rákfenét kapott sobébe. Szerdán este a debreczeni kórházba küldték volna, de a hadházi állomáson meghalt.

A Lichtmann által félholtra vert tót ügyét Kerekvári kapitány megvizsgálván, áttette a kir. ügyészhez. Takács orvos agrárkórádást konstalt. Rosenberg orvos jelentésközléséről. A bándolatlan föllépés fletti méltatlankodás folyvást kifejezést nyer még. Szerk.

Helyi hírek.

A főispán gr. Dégenfeld József ünneplés beiktatása és az alkalomból rendezendő ünneplések foglalkoztatják most az illetékes köröket. A már általunk közölt beiktatási programon kívül — mint értesülünk — több testület jelentette be a polgármesteri hivatalnak a főispán előtti tisztegesben való részvételt. Így többek közt a helybeli kereskedelmi tanintézet igazgatósága, az izraelita hitközség stb. a tisztelgők sorába fölvetelüket kérték. Az új főispán megérkezése után az indóházban első sorban Hajdumegye részéről fog udvözölni a főispán, a mennyiben ez idő szerint a megye alispánját Veszprém y Gáspárt súlyos betegsége távol tartja, az udvözletet Kálmán György megyei főjegyző fogja elmondani. Ezután következnek Debreczen városa törvényhatósága részéről Simonffy Imre kir. tanácsos polgármester. Az új főispán megérkezése napján, vagyis jövő vasárnapon, a piacz-utcai háztulajdonosok az épületeket felbongozni, esetleges száraz időben pedig a járdákat felocsolni fogják, a mi iránt különben a hatóság már intézkedett. Mint tegnap jeleztük, a főispán vasárnap délután a „Bika“ vendéglőben diszabédet rendez, melyen helyből és vidékről mintegy 120-an vesznek részt.

A nagy-utcai szellem újra kiserit; azon szegény zsidó lakásának ablakait újból bevették ma a délelőtti folyamában. Az esemény híre csakhamar elterjedt a városban, a nép százával tolongott a helyszínre, s a rendőrség ismét körül vette a házat, azonban a közbülső ezáltal is látatlan és ismeretlen maradt. Mint hallottuk, az elrejtett lakó költözőknek szándékozik a lakásból, csupán hogy megtudja, vajlon ő belé szerelmes a kiserit, vagy a házba. Kiseritéről léven szó, kuriosum kepen felemlítjük, hogy egyes, az álmos könyvben is járatos asszonyok a mult éjszakán azon ház udvarán fehérbe öltözött alakokat láttak járkálni, majd meg ismét eltűnni. Hogy ezen látomány ne ismétlődjen, ajánljuk az illetőknek a hidegvizes borogatás használatát, mint legjobb szert a kiserit-látás ellen.

A színházi vasfüggöny már felállított; az ezzel kapcsolatos egyéb munkálatok is befejezve lettek, így a függönynek hivatalos átadása már holnap megtörténend. Mint értesülünk, a vasfüggöny és felállításának költségei 11,500 forintra rúgnak.

Kereskedő ifjak orsz. szövete. A budapesti kereskedő ifjúság értesítette a helybeli kereskedelmi tanintézet igazgatóságát, hogy e hó 29-én reggel, külön vonaton, mint-

egy 150-en érkeznek meg Debreczen városába, hogy itt az itteni kereskedő ifjúság egyesületével egyetértelműleg, a tervbe vett „kereskedő ifjúság országos szövete“ megalakításának módjait felül vizsgálják. A kereskedő ifjakkal együtt Herrich Károly miniszteri tanácsos is eljön, ki az ifjúság ezen működésére hasznos mozgalmának élén áll, s kinek fogadtatása iránt a kereskedő körökben a szükséges intézkedések megtételnek. A helybeli kereskedő ifjúság szintén megteszi az előkészületeket pályatársai ünnepélyes fogadtatására.

Az iparos ifjúsági egyesület f. hó 1-ső napján rendezett emlék ünnepélyen s illetve táncmulatságán a következő felülzések tettek: Serli Ede 3 frt, Dóczy Gedeon 2 frt, Lőrincsik László 2 frt, Bisutka Gábor 1 frt, Jóna Dániel 1 frt, Szikszay Lajos 1 frt, Vadon Sándor 1 frt, Szép József 1 frt, Kovács József 1 frt, Niházi Dániel 1 frt, Kerekes Albert 1 frt, Schafer Nándor 1 frt, Straus János 1 frt, Veidner József 1 frt, Bartha Mihály 1 frt, Szell Mihály 1 frt, Bacsó Jánosné 1 frt, ifj. Barsay Miklós 1 frt, Komádi István 1 frt, Szentessy Ferenc 1 frt, Harsányi István 1 frt, öz. Hegyi Mihályné 6 nagysága 2 frt, Szedlák József 3 frt, Móricz Bertalan 2 frt, Pap Antal 1 frt, Kis Gábor 1 frt, Keszler Jakab 1 frt, Borsányi Victor 1 frt, Gréh Mihály 1 frt, Huber József 1 frt 50 kr, Sreier József 1 frt, Tóth Ferenc 50 kr, Nemes Gábor 50 kr, Ambrus József 50 kr, Dobos József 50 kr, Szathmári Sándor 30 kr, Varga Sándor 20 kr, 6 s s z e s e n 42 frt o. e. Fogadják a szives felülzések a rendező bizottság meleg köszönetét.

A budapesti állami középipartanoda igazgatósága felhívja mindazon születeket és gyámokat, a kik gyermekeiket a jövő tanévre a közép ipartanodába adni kívánják, hogy azokat a nyári szünidőre az általuk választandó szakhoz tartozó valamely műhelyben vagy gyárban helyezték el, az építészeti szakra készülőket pedig építkezéseknél alkalmazták; mert ezután a felvételnél a gyakorlati előképzettség is mind szigorubbán megkívánatik. A tanulók a kik valamelyik középiskola negyedik osztályának bevégezése után lépnek a közép ipartanodába, jogosítva vannak az egy éves önkéntességre.

A takarodó alkalmával holnap szombaton este 9 órakor a katonai zenekar játszik, a menet szokott körútjába eső utcákban.

Megfejtés Lapunk hétfői számában közölt sakkajánst megfejtették: R. József, Szabó Mari, Uri Juliska és Zsuzsika, Sinka Gyula, Sz. J.

A választókhoz. Figyelmeztetjük a választópolgárokat, hogy a jövő évi általános képviselő választásokra szóló ideiglenes választási névsor a mai jul. 5-iki naptól 15-éig a városháza kistanácsstermében közszemlereként van tevé. Ugyanezen határidő alatt mindenki beadhatja akár a jogtalan kihagyás mellé, akár a jogtalan felvével ellenreklamációját. Annnyival is inkább figyelmeztetjük a reklamációkra a választópolgárokat, mert a tavalyi reklamációk is a helybeli központi választmány által tömegesen el lettek utasítva, és csak a budapesti m. kir. Curia által lettek igazságon elintézve.

Hazánk s a külföld.

Arany Janos szobrára az akademia kebelében alakult bizottság gyűjtésének eredményeire a június 24-től 30-ig terjedő heten 54 frt 55 kr gyűlt be, a mi által az e czelra begyűjt összeg 29,154 frt 59 kr-ra emelkedett.

Négy kilós gomba. A napokban az István-ut mentén egy kukoriczaföldön egy 4 kilós súlyú, óriási nagyságú, szép gombát találtak, melyet a tulajdonosa bevitt a nemzeti muzeumba, hol a ritka nagyságú gomba általános bámulattárgyát képezte. A muzeum vezetője azonban — minthogy a gomba ott el nem tartható — azt nem fogadta el, hanem a találot egy orvosi intézetbe küldte, a hol az ilyeneket praeparálás utján eltartani lehet.

Muzsák.

A budai szinkörben működő szintarsulatunka: napról-napra jobban megkedveli a közönség. Az előadásokat ugy az anyagi, mint az erkölcsi siker koronázza. K r e c s á n y i 3 ezer frt. segélyt kap a kormánytól az idényre. — K r e c s á n y i né közelebb Kolozsvárt vendégszerepelt nagy siker mellett.

Legujabb.

Nyiregyháza, jul. 6. (A „Debr. czen“ tud. távirata. Ér. d. u. 4 óra 20 p.) A mai tárgyalás iránt már megelőzőleg nagy volt az érdeklődés, mert különböző hírek terjedtek el a városban a felszínre kerülő újabb események iránt. Ugyanis elővettett a **bodrogolasi elöljáróságnak** az eszlári bünperrel kapcsolatban levő jelentése, mely felolvasatván, a közönség körében feltűnően nagy izgalmat keltett.

E jelentésben részletesen elő van sorolva az annak idején nagy feltűnést keltett Lőki János öngyilkos gépésznek esete, akinek egy dugaszos palackzban elrejtett levélét logták

ki a Bodrogból, amelyben részletesen előadja, hogy szeretőjét Timár Julcsát miként fojtotta bele a Tiszába. A bünper tárgyalásának 14-ik napján történt emevárlan fordulat látszólagos hatása már nemcsak a közönségben, hanem a törvényszék tagjain is észlelhető volt, mert a jelentésből is kitetszőleg a **Dadántalált hulla valószínűleg Timár Julcsa holttestével ugyanazonos.**

Eötvös Károly azon nézetének ad kifejezést, hogy e hullára **Eszter ruhái** vagy pokosság következtében adtak, vagy pedig ily ruhákat (!) maga **Lőki János** alkalmazott a holttestre, hogy ezáltal bünét elpalastolja. **Védő szerint** ez a körülmény bizonyítja legjobban a sakterek ártatlanságát. (!)

E bizonyítékok jegyzőkönyvébe vételest s a fölmerült körülmények fontosságát konstataálni kéri Eötvös, mely kérdésben a törvényszék határozni fog. Az egész dolog különben jelentésközlésen védeli fogás.

NYIREGYHÁZA, jul. 6. (A „Debr.“ tud. távirata. Ér. 5 óra után.) Targyalás végen felolvasatott a Scharf Móricz szemének megvizsgálására kiküldött bizottság beérkezett jelentése; a jelentés tartalmazza, hogy Móricz balszemevel negyven méternyi távolságról az embereket és mozgásaikat egészen tisztán kivesszi; jobbszeme ugyan kissé gyöngébb de színvakságot egyáltalában konstataálni nem lehetett. A tárgyalás folyamán kihallgattak az eszlári ref. lelkes és az ottani tanító; vallomásuk szerint az annak idején közszemlereként dalt hallában Solymosi Eszterre nem ismertek. Eötvös az a kérdést intézi a tanítóhoz, hogy Esztert elve látta-e meztelenül?

(A közönség rendkívül nagy zugasban törki, úgy hogy a tanító választát nem lehet hallani.)

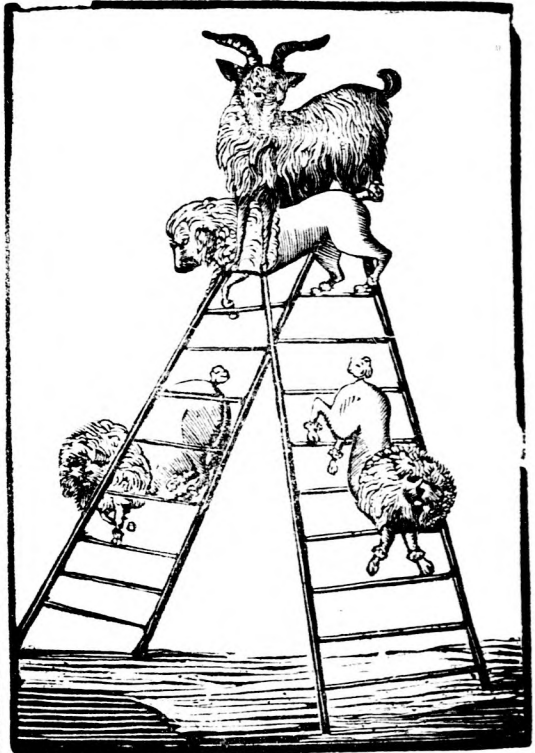
Eötvös a közönség magaviseletét inzultusnak jelenti ki (!) s az ilyenektől való tartozkodásra inti.

Husarak: megállapítva s bejelentve 1883. jul. 4-től 11-ig következők: 48 kr. Erdélyi Jánosnál sas-utca, 3. sz. hatvanutca 1519. sz. a. 50 kr. Gyarmati Istvánnál mester-utca 1442. sz. a., vargautca 2238. sz. a., Nagy Mihálynál pétéria-utca 970. sz. a., Erdélyi Jánosnál rózsater 16. sz. a., Erdélyi Ferencz-nél Miklóscsúta 2077. sz. a. s végre Szentesi Istvánnál Szt.-Anna-utca 2667. sz. a. Minden többi bejelentett mézarszékekben pedig 52 kr. Debreczen, 1883. julius 3-án.

Szerkesztői posta.

G. I. Nyiregyháza. Semmi különös nincs, levelet azért nem irtunk.

Felelős szerkesztő: **GÁSPÁR IMRE**
Kiadó tulajdonos: **KUTASI IMRE.**

A MAJOM-SZINHÁZBAN

(czeglédutca végén) holnap szombaton utolsó előtti, — vasárnap utolsó előadás!

Ke dete pontban 8 órakor. Helyek ára: I-ső hely 80 kr. II-ik hely 40 kr. III-ik hely 20 kr. — 10 éven alóli gyermekek minden helyen, katonák örmestertől lefelé pedig III. helyen csak felet fizetik.

E két utolsó előadásra számos látogatásért esd

Volpi János,
igazgató.

Nem ismeri azt a zsidót. Mikor kikötöttek szombaton, tanácskozást a tutajások, mivel nagy a víz s úgy ép következett, hogy állapodjanak abb ideig. Herskó elment a faluba, ők pedig enni való beszerzése után óra tájban ettek a tutajon; innen a partra kártyázní, nemsokára Csepata velök, hogy egy holttest van a kór csőz érkezett hozzájuk, annak a hirt, s ez elment előre, ők utána megnezték, hogy férfi-e vagy nő? tek arról, hogy a kifogott hulla nőé nagy szag fejlődött ki abból, a szél felejek futta a szagot, miért azek tutajakra. Többet nem is tud e

do gyűvekek még sokáig vallattak. A felvilágosítást nem tudott adni. S a kihallgatásával az ülést fél órára

er után a tutajások kihallgatása kö-Szanivecz meg Lelevert Jánossal a stogta és eltemette. Előadása más megnegyezik a Matejéval (es Hers-

o v i n e c z kihallgatása terem hátulsó részében a bánó-borsó féle játékbant el; a robbanas ne-eréz mulva valamivel erősmétlődött.

A k i n é l a z a j t ö r t e n t , e i a t e r m e t !

e fölkel Wolfmann Mór a vallásu ügyvédjelölt J ó z s a , a h i r n e v e s n . - k á l l ó o r v o s , d r . F l e g m a n n J e n ő , k i b e t e g e s k e d v é n , á g y b a n n é z t e a v i z s g á l a t o t é s d r . B a r u c h M ó r k ó r h á z i f ő o r v o s , m i n t a t ö r v . á l t a l k i k ü l d ö t t s z a k é r t ö k , t o v á b b á M e g y e r i G é z a t ö r v s z . b í r ó , H e n t e r A n t a l v á r n a g y , P á p a i t ö r v s z . a l j e g y z ő é s k é t s z o l g a . — I d e v e t ö d ö t t S z é k e l y (S t e r n) M i k s a v e d ő ü g y v é d i s ; k ü n n n a g y n é p t ö m e g , a h á z b a n p e d i g a h á v i u r r o k o n s á g a v á r t a h o s s z a s é s b o n y o l o l t v i z s g á l a t e r e d m é n y é t . A s z í n v a k s á g t e n f o r g á s a n a k e s h e t ő s é g e r ö g t ö n e l v e t e t e t t , h o g y s z i n t é n r ö g t ö n m e g á l l a p i t a t t o t t , h o g y M ó r i c z j o b b s z e m e t e l j e s e n é p . b a l s z e m e p e d i g e g y k i á l l o t t b e t e g e s s e g e n e k k ö v e t k e z t é b e n r ö v i d l á t ó v á l e t t . A j o b b s z e m l á t ó k é p e s s e g e é l é n k v i t á t i d e z e t t e l ő B a r u c h é s J ó z s a k ö z ö t t , m e l y u t ó b b i e p o n t n á l k ü l ö n v é l e m é n y t n y u j t o t t b e . M ó r i c z n e m c s u p á n m i n d e n f é l e o p t i k a i m ű s z e r r e l v i z s g á l t a t t , d e a k ü l ö n b ö z ő b b p r ó b á k n a k t é t e t e t t k i . N e g y v e n ö t m é t e r n y i t á v o l r ó l m e g m o n d t a a z u d v a r o n , h o g y d r . M e g y e r i m i l y e n k a b á t b a n v a n , r ó z s á t é s ó r a l á n c o t v i s e l , u g y s z i n t é n m e g m o n d t a a k á l y h á n á l , M ó r . e z t ő l j ó l m e s s z e á l l ó S t e r n r e , h o g y „ a z a v ö r ö s u r , a k i e n g e m a n n y i t k i z o z o t t . “ É r d e k e s s z e m l e a l á f o g t a d r . J ó z s a 4 0 m é t e r r ő l . J . H o g y f e k s z e m é n m o s t ? M : N e m f e k s z i k , c s a k f é l t é r d e v a n d ő l v e ! I : H á t m o s t ? M : J o b b o l d a l , b a l k ö n y ö k ö n . I : H á t m o s t ? M : B a l o l d a l , j o b b k ö n y ö k ö n ! I : H á t m o s t m i t c s i n á l ? M : N a g y o n c s u f o l a s z á j á v a l , v a g y m á s t ! — „ M e g f o g h a t l a n l á t k é p e s s e g ! “ — V é g z é d r . J ó z s a a p r ó b á k a t . É r d e k e s , h o g y d r . B a r u c h r ö v i d l á t ó k n a k n y i l v á n í t a M ó r i c z o t , m e r t h a t g o m b u n a k

miért van czvikker ama szép kék szemek fölött, melyeknek tulajdonosója v ö r ö s z u b b o n y b a n o l y a n e l e g á n s a n k e z e l i a z e v e z ő l a p á t o t a z „ Ü d v ö s k e “ b e n .

Az öreg „S z á k f f y b á c s i “ csónak lassan uszik a „Balatonon“ — Három hölgy és három férfi ül benne, meg egy kis „p e t r e z s e m g y ö k e r “ .

Ugy látszik, most kezdik élvezni azt a fán sportot, mely hölgyeknek s uraknak oly kedvencz mulatsága lett. Különösen a tiszturak viselik magukat nagyszerűn. Nemcsak tanítanak, de versenyeznek abban, hogy minél szebb látványt nyujtsanak az érdeklődő közönségnek.

Es aztán a nap bucsut vesz a láthatartól. Helyette a csillagok fénye gyulad ki s a szelid hold mosolyog azokra a kedves arcokra, melyeknek természetes pirja olyan elragadó, olyan bájos, mint egy olasz szerelmi idyll.

A szellő lassu susogása elé áll a hársfák közt; most az esti szél arasznyi hullámokat vét a Balatonon s a könnyű járműveket gyöngéden himbálja, mint a dajka a gyermekbölcsőjét. A járművekről hangokat hoz a szél. Egy pár enyélő, egy pár ábrándos dal, öszszeolvad csodás harmóniába s a kacaj, mely néha közé vegyül, nem rontja az illuziót.

A „Szellő“-vel mi már kikötöttünk. Oda ülünk a „csarnok“ fenőfa asztala mellé s Acsádné asszonyom hirtelen gyártott fonatosával, bősős pecsenyével s karcos borával tápláljuk gyöngé benseinket, míg helyreál az európai béke s kedélyes életfilozófiával merengünk a jelen felett.

Es ki csodálkozik azon, hogy most a kis tavat zöldes vízzel a mi Balatonunknak nevezzük, a Szákfy bácsi csónak majdnem „Kis-

Kitüntetések: SZEGED erdemeremmel 1876 ban.

Kitüntetések: LONDON.

KUTASI IMRE

KÖNYV-és KÖNYVOMDÁJA

DEBRECZENBEN,

(főpiacz, Sz. NAGY KAROLY ur házában,)

Kitüntetések: SZÉKESFEHÉRVÁR ezüstérem 1879-ben.

DISZOKLEVÉL 1871-ben.

A LEGIZLÉSTELJESEBB BETÜKKEL UJOLAG BERENDEZVE, készít mindenféle a törvénykezéshez megkívántató.

vonalozott íveket, kereskedelmi- és üzlettudósításokat, falragaszokat, műveket minden nyelven, tankönyveket, hirdapokat;

ét-, bor- és árlapokat, diszműveket arany-, ezüst- és szinnyomatban;

DISZES EGYBEKELÉSI- és LÁTOGATÓ-JEGYEKET; gyászleveleket, számlákat, czimkéket stb. stb.

A megrendelések gyorsan, izlésteljesen beosztva és a legolcsóbb árakon számíttatnak.

A papirgyári árban számíttatnak.

HIRDETÉSEKET a kiadásomban hetenkint ötször megjelenő „DEBRECZEN” című politikai lapban a legolcsóbb árszámítás mellett közzé teszek.

KUTASI IMRE, könyv- és könyvmda-tulajdonos.

A budapesti értéktőzsde hivatalos árjegyzései jul. 5.

Table with columns for 'Ertékpapírok', 'Utolsó árkelet', and 'Befizetés'. It lists various securities, bonds, and bank shares with their respective prices and terms.

(?) En nappal ezek román szénben elég s azon meggy a románai gyöngyök: örökké fogm Nem tani e tény szelidített arak közt az erdél től felhevült lett a szok egy kissé tu Igaz, a nyilatkozat sulyozza s tekintetben vajjon lesz-e tétel a köve román széná mania felőli kálnak, ha t lástolva, az gyöződve, ho de a többi gyonge agya ama hiányzó sines róla lennének, m Elégtéte vártunk pedi zatuak kétsé sága, és leg meg több, a hogy a román tényeket, me ságát és bek tennie kell E s tette mány? Mert itt a sajtó, s pett ez irány Szándék vetelés s határozottan nem olyan e hogy port h képeni érté mert szerint hivatalos lap a történt ny teljes lehet egész a kor gyönyörűség sajtó legtöbb meg a kor m csak elégtel elégtételt ki sét látják az Es vald előttünk, ho elég gyenge szemközt. Tu zony szegény mindig mi h meddig tartha Nem tud köző elégedet kezmenye ez merjük, de sz legi eset intő jövőbeni eljár az oly jelens leg állami terü rül fel, akkor mely a mosta jon, hogy me álmak, melye melyeknek cs Ezt követ nak teljesitni